

2019-04-01

ข่าวสิ่งแวดล้อม: เสวนาวิชาการเรื่อง "นโยบายสิ่งแวดล้อมกับการเมืองไทย: เข้าหมายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน"

พัชรพงษ์ ตันติวิวัฒน์

ชกฉัตร ชูติศุทธิ์

ศิลาจ ต่ารงค์ศิริ.

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/cuej>

Part of the [Environmental Sciences Commons](#)

Recommended Citation

ตันติวิวัฒน์, พัชรพงษ์; ชูติศุทธิ์, ชกฉัตร; and ต่ารงค์ศิริ., ศิลาจ (2019) "ข่าวสิ่งแวดล้อม: เสวนาวิชาการเรื่อง "นโยบายสิ่งแวดล้อมกับการเมืองไทย: เข้าหมายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน", *Environmental Journal*: Vol. 23: Iss. 2, Article 2. Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/cuej/vol23/iss2/2>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Environmental Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ข่าวสิ่งแวดล้อม: เสวนาวิชาการเรื่อง “นโยบายสิ่งแวดล้อมกับการเมืองไทย: เป้าหมายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน”

ณัฐพงศ์ ตันติวิวัฒน์พันธ์, ปกฉัตร ชุตติวิศุทธิ์, ศีลาวุธ ดำรงศิริ

สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การอ้างอิง: ณัฐพงศ์ ตันติวิวัฒน์พันธ์, ปกฉัตร ชุตติวิศุทธิ์, ศีลาวุธ ดำรงศิริ. (2562). เสวนาวิชาการเรื่อง “นโยบายสิ่งแวดล้อมกับการเมืองไทย เป้าหมายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน”. วารสารสิ่งแวดล้อม, ปีที่ 23 (ฉบับที่ 2).

การเสวนาวิชาการเรื่อง “นโยบายสิ่งแวดล้อมกับการเมืองไทย: เป้าหมายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน” จัดขึ้นโดยสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันศุกร์ที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2562 เวลา 13:00-16:30 ณ ห้องประชุม 801 ชั้น 8 อาคารเฉลิมราชกุมารี 60 พรรษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีผู้แทนจากพรรคการเมือง 3 พรรค ได้แก่ คุณศิริภา อินทวิเชียร (พรรคประชาธิปัตย์) ร.ต.อ.วัฒน์รักษ์ สุรนาทยุทธ์ (พรรคเพื่อไทย) และ คุณนิติพล ผิวเหมาะ (พรรคอนาคตใหม่) ร่วมด้วย ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์ กรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.จักรพันธ์ สุทธิรัตน์ (ผู้อำนวยการสถาบันฯ) เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทรา ทองคำภา (รองผู้อำนวยการสถาบันฯ) เป็นผู้รับผิดชอบจัดโครงการเสวนา และ ดร.บัวหลวง ฝ่ายเยื่อ ทำหน้าที่พิธีกร ซึ่งการดำเนินรายการ ประเด็นการเสวนา และนโยบายที่นำเสนอในการเสวนา ได้แก่

การกล่าวเปิดงาน โดย ศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต เอื้ออาภรณ์

- ปัจจุบันภาคประชาชนมีความสนใจด้านนโยบายของพรรคการเมืองมากขึ้น และเรื่องสิ่งแวดล้อมก็เป็นหนึ่งในประเด็นที่ได้รับความสนใจและเป็นเรื่องใกล้ตัว สืบเนื่องมาจากเหตุการณ์คุณภาพอากาศตกต่ำที่เกิดขึ้นเมื่อต้นปี 2562 ซึ่งเกิดจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ทำให้ลมไม่หมุนเวียน ทำให้ฝุ่นขนาดเล็กมากๆ ที่รู้จักกันในนาม PM2.5 สูงเกินมาตรฐานหลายวัน จนส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในเมืองหลวง ทำให้เกิดความตระหนักถึงคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น
- สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เล็งเห็นว่าปัญหาสภาพแวดล้อมไม่สามารถที่จะแก้ไขได้โดยมิติทางการวิจัยเพียงมิติเดียว แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน นั้นรวมไปถึงภาคการเมืองและการปกครอง ซึ่งจะเป็นกระบอกเสียงของประชาชนในการขับเคลื่อนประเทศไปในทิศทางที่

ยั่งยืน และหวังว่าการเสวนาที่จัดขึ้นในครั้งนี้โดยมีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นตัวกลางจะช่วยขยายความรู้ความเข้าใจ และจุดประกายนโยบายทางด้านสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนและตัวแทนคนรุ่นใหม่ของพรรคการเมืองในการเลือกตั้งที่กำลังจะมาถึงนี้

อภิปรายนำ หัวข้อ: นโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม และการขับเคลื่อนสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดย ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์ กรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในการเสวนาครั้งนี้ได้รับเกียรติจาก ดร.บัณฑิต มาเป็นผู้บรรยายและร่วมเป็นผู้ดำเนินรายการ โดย ดร.บัณฑิต ได้ให้ข้อคิดมากมายเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม และการขับเคลื่อนสู่ SDGs (Sustainable Development Goals) หรือเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้ง 17 เป้าหมาย โดยเรื่องที่ ดร.บัณฑิต ได้นำบรรยาย มีดังนี้

- ดร.บัณฑิต ได้นำเสนอประเด็นเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการพัฒนาร่วมกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและ SDGs ได้แก่ 1) สิ่งแวดล้อมใน “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” 2) สามัญทัศน์หลักเรื่องสิ่งแวดล้อมของไทย และ 3) สิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่ยั่งยืน และกระบวนการนโยบายสาธารณะ
- 1) สิ่งแวดล้อมใน “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน”
 - จาก 17 เป้าหมายของ SDGs เราสามารถแบ่งเป้าหมายเหล่านี้ออกเป็น 5 กลุ่ม ประกอบไปด้วย People (กลุ่มด้านสังคม/ความเป็นอยู่) Prosperity (กลุ่มด้านเศรษฐกิจและความมั่งคั่ง) Planet (กลุ่มด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) Peace (กลุ่มด้านสันติภาพ) และ Partnership (กลุ่มหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา) ซึ่งจะเทียบเคียงได้กับองค์ประกอบของการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ การปรับสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แต่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาทั้ง 3 ด้าน จำเป็นที่จะต้องมีการมีเรื่องสันติภาพและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเช่นกัน นั่นเป็นเหตุผลที่ว่า นโยบายสิ่งแวดล้อมต้องเป็นนโยบายสาธารณะ ที่จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในสังคม และเรื่องสิ่งแวดล้อมไม่ใช่เรื่องไกลตัวอีกต่อไป
- 2) สามัญทัศน์หลักเรื่องสิ่งแวดล้อมของไทย
 - ประกอบไปด้วย 3 ทัศน์หลัก คือ 1) ความเสมอภาคของสิ่งแวดล้อม 2) การเข้าถึงและแบ่งปันทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรม และ 3) ความขัดแย้งเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา

- ทั้ง 3 โจทย์นี้ เป็นปัญหาของการออกนโยบายสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยมาโดยตลอด รวมถึงประเทศกำลังพัฒนาอีกหลายประเทศ **เนื่องจากนโยบายส่วนใหญ่จะคำนึงถึงการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ เพราะส่งผลต่อการเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรง** เรื่องสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นชาติที่ 3 ของการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงไม่ได้รับการสนใจเท่าที่ควร ประเทศไทยมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติไปอย่างมากมาเพื่อพัฒนาประเทศ แต่**การจัดการทรัพยากรเหล่านั้นกลับไม่ได้รับการจัดสรรอย่างเป็นธรรม** โดยประเทศไทยติดอันดับ 3 ของประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำสูงที่สุดในโลก ทั้งในแง่ของการกระจายรายได้และโดยเฉพาะในประเด็นของการถือครองที่ดิน ซึ่งมีเพียง 10% ของคนไทยที่ครอบครองพื้นที่มากกว่า 100 ไร่/คน ในขณะที่อีก 90% ของประชากรมีที่ดินไม่ถึง 1 ไร่/คน และมีเกือบ 750,000 ครอบครัว ที่ไม่มีที่ดินเป็นของตัวเอง เรียกได้ว่า “รวยกระจุก จนกระจาย” โดยประชาชนที่ไม่มีที่ดินเป็นของตัวเอง จำเป็นที่จะต้องเช่าที่ดิน หรือต้องเข้าไปอาศัยในพื้นที่ป่า **จนกลายเป็นปัญหาในหลายมิติ** เช่น ความยากจน การบังคับใช้กฎหมาย หลักนิติธรรม สิทธิชุมชน เป็นต้น ดังนั้น การออกนโยบายสิ่งแวดล้อมจึงมีความจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงเรื่องเหล่านี้ด้วย
- 3) สิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่ยั่งยืนและกระบวนการนโยบายสาธารณะ
 - ประเทศไทย มีแผนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนในมิติต่าง ๆ มากมาย แต่ไม่สามารถผลักดันแผนเหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ 3 ประเด็น คือ
 - **กลไกระดับนโยบายด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน** ขาดการเชื่อมโยงกันอย่างชัดเจน ทำให้เกิดการทับซ้อนกันในด้านนโยบาย และเมื่อเกิดปัญหาไม่มีใครสามารถระบุได้ว่าใครจะต้องเป็นแกนนำในการแก้ไข ทำให้การแก้ไขล่าช้า จึงเกิดเป็นคำถามว่าจะบูรณาการนโยบายด้านต่างๆ เช่น การจัดการที่ดินและทรัพยากร การเกษตร อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว และด้านพลังงานอย่างไรให้เกิดความยั่งยืนในเชิงสิ่งแวดล้อม
 - **กระบวนการนโยบายสาธารณะ และประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม** นโยบายต่างๆ จำเป็นที่จะต้องได้รับการยอมรับจากภาคประชาชน และเป็นนโยบายสาธารณะที่ให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้ แต่ที่ผ่านมามีส่วนร่วมมักดำเนินการเพียงในนาม และไม่ถูกนำไปพิจารณาอย่างจริงจัง หรือถูกปิดตกไปเมื่ออยู่ในสภา จึงจำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายและอยู่ในระดับที่สูงขึ้น
 - **เครื่องมือบริหารและตัดสินใจทางนโยบาย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน** ปัจจุบันการทำ “การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม” (Environmental Impact Assessment; EIA)

เป็นเครื่องมือที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในประเทศไทย แต่ก็เกิดปัญหามากมาย เนื่องจาก EIA เป็นการประเมินโครงการเพื่อการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้น แต่ไม่ได้คำนึงถึงว่าโครงการนั้นควรจะต้องเกิดขึ้นในพื้นที่เหล่านั้นหรือไม่ เพื่อแก้ปัญหาจะต้องอาศัย “ การประเมินการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับยุทธศาสตร์ ” (Strategic Environmental Assessment; SEA) ซึ่งเป็นการวางแผนในระดับนโยบาย โดยดูถึงปัญหาหรือความต้องการของพื้นที่ เพื่อหาทางเลือกที่เหมาะสม สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน แล้วจึงพัฒนาโครงการเพื่อตอบสนองทางออกนั้นขึ้นมา แล้วจึงค่อยพัฒนาโครงการและทำ EIA ของโครงการนั้นต่อไป ทั้งนี้การทำ SEA มีการพูดถึงมาตั้งแต่สมัยที่ คุณอริสทิธี เวชชาชีวะ และคุณยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี แต่ยังไม่มีการดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม นอกจากเรื่อง SEA แล้ว ระบบการติดตามโครงการหลังการทำ EIA ควรเป็นอีกโจทย์หนึ่งของนโยบายสิ่งแวดล้อม รวมถึงการพัฒนากระบวนการทางสิ่งแวดล้อมซึ่งมีความจำเป็น ถึงแม้เราจะมีศาลสิ่งแวดล้อมแล้วก็ตาม แต่สิ่งที่ประเทศไทยขาด คือ ระบบการสอบสวน การตีมูลค่า การบังคับใช้กฎหมาย และการดำเนินการทางคดีที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

- ดร.บัณฑูร ให้บทสรุปเกี่ยวกับนโยบายสิ่งแวดล้อมไว้อย่างน่าสนใจว่า “เรื่องนโยบายสิ่งแวดล้อม ไม่สามารถฝากใครได้ ต้องการความร่วมมือของทุกคน เพื่อผลักดันให้มันเป็นนโยบายสาธารณะ ไม่ใช่แค่การไปหย่อนบัตรเลือกตั้ง”

นโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมือง ที่เกี่ยวข้องกับ “สิ่งแวดล้อม”

พรรคเพื่อไทย

- การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในการส่งเสริมการทำงานด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเฝ้าระวัง และการควบคุมคุณภาพของสิ่งแวดล้อมแบบ Real time และการทำ Big data บูรณาการข้อมูลจากทุกกระทรวงเข้าด้วยกัน ให้แต่ละหน่วยงานสามารถประสานกันทางเครือข่าย Online และให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ทั้งหมด รวมถึงเป็นช่องทางในการตรวจสอบความโปร่งใสของหน่วยงานรัฐ

- การเอาจริงเอาจังในการบังคับใช้กฎหมายทางสิ่งแวดล้อม โดยส่วนใหญ่แล้วปัญหาความขัดแย้งทางด้านสิ่งแวดล้อมเป็นการขัดแย้งกันระหว่าง “คนตัวเล็ก กับ คนตัวใหญ่” ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างด้านระบบยุติธรรมทางด้านสิ่งแวดล้อม เพิ่มปริมาณเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ตำรวจสิ่งแวดล้อม ศาลสิ่งแวดล้อม และอัยการสิ่งแวดล้อม รวมถึงจะต้องจัดตั้งองค์กรกลางที่รับผิดชอบปัญหาของสิ่งแวดล้อมโดยตรง มีเป้าหมายให้ทุกองค์กรและทุกหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นของรัฐ หรือเอกชนต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ และมาตรฐานเดียวกัน
- การแก้ปัญหาคุณภาพอากาศ เริ่มจากการติดตั้งเครื่องตรวจวัดคุณภาพอากาศตามจุดต่างๆ โดยประชาชนจะสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยระบบ Online ซึ่งภาครัฐและภาคเอกชนจะต้องร่วมมือกันเพื่อแก้ปัญหาตรงจุดนี้
- การสื่อสารระเบียบและถ้อยคำทางกฎหมายต่างๆ ให้ง่ายต่อการเข้าใจและสามารถเข้าถึงโดยประชาชนทั่วไป
- การพัฒนากองทุนสิ่งแวดล้อมให้เป็นรูปธรรม เช่น การนำงบประมาณจากกองทุนน้ำมันมาใช้ ซึ่งปัจจุบันมีการเรียกเก็บจากค่าน้ำมันประมาณ 5 บาทต่อลิตร (สำหรับน้ำมันดีเซล)
- การพัฒนาด้านพลังงานสะอาดเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งภาครัฐต้องผลักดันในทุกๆ ทาง และต้องทำตัวเองเป็นตัวอย่างและเป็นต้นแบบให้ประชาชนทำตาม
- ประชาชนจำเป็นต้องมีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม และควรได้รับการศึกษาในทุกๆ ระยะเวลา ตั้งแต่อนุบาล ประถม และมหาวิทยาลัย เพื่อปลูกฝังความตระหนักในการมีส่วนร่วมต่อสาธารณะและสิ่งแวดล้อม
- การทดแทนรถเมล์เก่าด้วยรถเมล์ไฟฟ้าจำนวนมาก การลดราคาค่าบริการสาธารณะ เพื่อให้คนหันมาใช้บริการขนส่งมวลชน แก้ปัญหามลพิษในเมือง รวมถึงส่งเสริมให้มีการใช้น้ำมันไบโอดีเซล

พรรคประชาธิปัตย์

- มุ่งเน้นการส่งเสริมประชาคมสิ่งแวดล้อมไปสู่เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีหลักเกณฑ์ 4 ข้อคือ 1) ความโปร่งใสของภาครัฐที่มีอำนาจในการดูแลสิ่งแวดล้อม 2) การดำเนินการกับภาคเอกชน 3) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภค และ 4) การสร้างความร่วมมือระหว่างกระทรวงต่างๆที่เกี่ยวข้อง
- แนวนโยบายทางด้านสิ่งแวดล้อมของพรรค มีอยู่ 6 ด้าน คือ

1. **พลังงาน** โดยจะยุติโรงไฟฟ้าถ่านหินทั้งหมด และส่งเสริมให้ภาคประชาชนและเอกชนสามารถผลิตและขายไฟฟ้าได้เองแบบ Net metering โดยจะตัดการผูกขาดด้านพลังงานของภาครัฐ เพื่อลดต้นทุนให้กับภาคเอกชน รวมถึงสนับสนุนการใช้รถยนต์ไฟฟ้า ไบโอดีเซล พลังงานทดแทนรูปแบบอื่น และการอนุรักษ์พลังงาน โดยการพัฒนา**ด้านพลังงานสะอาดเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาอย่างยั่งยืน** ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขประเด็นสิ่งแวดล้อมในด้านอื่นๆ ด้วย
 2. **ป่าไม้** จะเพิ่มพื้นที่ป่าเป็น 50% โดยแบ่งเป็นป่าต้นน้ำที่ห้ามมีการใช้ในเชิงพาณิชย์ (30%) และป่าชุมชนเพื่อให้ประชาชนเข้าใช้ประโยชน์และร่วมอนุรักษ์ (20%) และจะจัดทำแนวเขตป่าให้ชัดเจน พื้นที่พื้นที่ป่าโดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายการค้าสัตว์ป่าให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น
 3. **การจัดการขยะ** ส่งเสริมประชาชนให้ลดและแยกขยะ ลดการใช้พลาสติก จัดเก็บภาชนะพลาสติก รวมถึงการจัดตั้งธนาคารขยะ ส่งเสริมการใช้เชื้อเพลิงขยะและการแปรรูปขยะมาใช้ประโยชน์ เช่น ผลิตไฟฟ้า เชื้อเพลิงทดแทน พลังงานชีวภาพ และปุ๋ย
 4. **คุณภาพอากาศ** จัดตั้งมาตรการฉุกเฉินเมื่อมีวิกฤตในเรื่องมลพิษทางอากาศ ปรับปรุงกฎหมายให้มีเจ้าภาพในการรับผิดชอบที่ชัดเจน ส่งเสริมมาตรการทางภาษี และสนับสนุนเทคโนโลยีการวัดคุณภาพอากาศ เพิ่มพื้นที่สีเขียวรวมถึงพื้นที่ควบคุมการขนส่ง ยกระดับยานยนต์และยกมาตรฐานไอเสีย ลดการเผาในพื้นที่เกษตร รวมทั้งการติดตามคุณภาพอากาศที่ถูกปล่อยออกมาจากโรงงานต่างๆ
 5. **ของเสียและน้ำเสียจากโรงงาน** จะเน้นไปทางไปทางบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะการบำบัดน้ำเสียจากโรงงาน
 6. **การจัดการทรัพยากรทางทะเล** ควบคุมการทำประมงพาณิชย์แนวชายฝั่งให้เป็นระบบและส่งเสริมให้ภาคประชาชนที่อยู่อาศัยในแนวชายฝั่งมีส่วนร่วม รวมถึงการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว
- **แนวนโยบาย “ไม่มีข้อยกเว้นในเรื่องสิ่งแวดล้อม”** โดยทุกโครงการที่เกิดขึ้นจะไม่มีกรสร้างข้อยกเว้นเพื่อเร่งการพัฒนา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะได้มีส่วนร่วมในการเห็นชอบ และจะมีการทบทวน รวมถึงยกเลิกข้อยกเว้นต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน
 - **การใช้เทคโนโลยีมาเพิ่มช่องทางการเข้าถึงของประชาชน** ทั้งการค้นคว้า ตรวจสอบ และร้องเรียนปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงปลูกฝังภาคประชาชนให้มีส่วนร่วม เพื่อให้การพัฒนาอย่างยั่งยืนเกิดขึ้นได้จริง

- **ภาครัฐควรเป็นผู้จัดทำ EIA** เพื่อไม่ให้เกิดการแทรกแซง และควรมีหลายภาคส่วนเข้าร่วมในการตรวจสอบข้อมูล รวมทั้งให้มีการจัดทำ SEA อย่างเป็นทางการ

พรรคอนาคตใหม่

- ในการพัฒนานโยบายและโครงการต่างๆ จำเป็นต้องนำ **สิทธิและสวัสดิภาพของสัตว์และสิ่งแวดล้อม** มาพิจารณาด้วยเสมอ เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาทั้งต่อคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อม
- **นโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น** เนื่องจากท้องถิ่นรู้จักตัวเองและปัญหาของตัวเองดีที่สุด จึงควรให้อำนาจในการตัดสินใจว่าพื้นที่เหล่านั้นจะเดินไปในทิศทางไหน แก้ปัญหาอะไร โดยวิธีใด โดยเห็นว่าควรที่จะต้องเปลี่ยนวิธีการจัดสรรงบประมาณ ซึ่งปัจจุบันเงินภาษีที่เกิดขึ้นในพื้นที่จะต้องถูกส่งกลับมาที่ส่วนกลางก่อนที่จะจัดสรรไปยังพื้นที่ต่างๆ โดยไม่ได้ถูกนำมาแก้ปัญหาในพื้นที่ของตัวเอง การเปลี่ยนแปลงวิธีจัดเก็บภาษีและการกระจายอำนาจนี้จะทำให้ท้องถิ่นมีเงินในการแก้ไขปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้เองและเหมาะสม
- การขับเคลื่อนเทคโนโลยีสะอาด การยกเลิกการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง การพัฒนาวัสดุทดแทน **รัฐบาลจะต้องเป็นเจ้าภาพในการขับเคลื่อนโดยสนับสนุนเงินวิจัยให้กับภาคเอกชน** เพื่อที่รัฐบาลจะได้เป็นเจ้าของสิทธิบัตรและสามารถส่งต่อสิทธิบัตรเหล่านั้นให้กับภาคอุตสาหกรรม ซึ่งจะทำให้สามารถลดต้นทุนการพัฒนาเทคโนโลยีสะอาด และทำให้เกิดการแข่งขันได้ รวมถึงการนำเทคโนโลยีเหล่านั้นมาใช้ในองค์กรของรัฐบาล
- **จัดทำกองทุน EIA** การพัฒนาการจัดทำ EIA ควรปรับเปลี่ยนจากเดิมที่โครงการเป็นผู้ว่าจ้างซึ่งอาจทำให้เกิดความไม่เป็นกลาง เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบของภาครัฐจะต้องเป็นผู้ว่าจ้างในการจัดทำ EIA และ **ตรวจสอบการดำเนินการ** โดยผลักดันให้กองทุนเป็นตัวกลางในการจัดหาบริษัทที่ได้มาตรฐาน และเป็นผู้ประเมินความเสียหายในอนาคต
- **การเปิดเผยข้อมูลโครงการต่างๆ ของภาครัฐ** ทั้งสัญญา นโยบาย สัมปทาน และอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และความโปร่งใสของการทำงาน
- ส่งเสริมการจัดการขยะโดยการแยกขยะที่ต้นทาง เพื่อให้ของเสียต่างๆ สามารถถูกนำไปรีไซเคิลได้ และส่งเสริมการนำขยะมาทำเป็นเชื้อเพลิงทดแทน

- ส่งเสริมการปลูกกาแพไต้ต้นไม้ใหญ่ เพื่อทดแทนการปลูกอ้อยและข้าวโพด ซึ่งจะเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน โดยเฉพาะในกลุ่มที่ยังต้องเผชิญกับปัญหาความเหลื่อมล้ำ รวมทั้งเป็นการเพิ่มพื้นที่สีเขียว และลดปัญหาการเผาวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร ซึ่งจะนำไปสู่การลดปัญหาคุณภาพอากาศที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
- ผลักดันให้เกิดกฎหมายอากาศสะอาด ลดค่าขนส่งมวลชน และเพิ่มการเข้าถึงของขนส่งมวลชนในพื้นที่ต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนใช้บริการสาธารณะเพิ่มมากขึ้น
- ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อนำเงินรายได้กลับมาพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้มีความสมบูรณ์

บทสรุปส่งท้ายการเสวนาและสิ่งที่ค้างคาใจ (ข้อสรุปจากผู้เขียน ไม่ได้มาจากผู้แทนพรรคโดยตรง)

จากงานเสวนาครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงมิติใหม่ของการเมือง ที่ได้ชูประเด็นและนโยบายสิ่งแวดล้อมในการหาเสียง แต่สิ่งที่ยังไม่ชัดเจนในการเสวนาครั้งนี้ คือ การบูรณาการระหว่างหน่วยงาน (Integrated development) การแก้ปัญหาด้านกฎหมายที่ทับซ้อนกัน ทำให้แต่ละกระทรวงทำงานด้วยกันลำบาก รวมถึงการปรับตัวและการจัดการเมื่อเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม (Disaster management and adaptation) เป็นต้น

แต่ละพรรคการเมืองมองเห็นประเด็นปัญหาล้ำๆ กัน และมีแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่คล้ายกันบ้าง ต่างกันบ้าง โดยมีจุดเด่นของนโยบายทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ตัวแทนจากแต่ละพรรคกล่าวถึง คือ

- พรรคอนาคตใหม่ เน้นนโยบายการมีส่วนร่วมของประชาชน และความโปร่งใสในการทำงาน รวมถึงนโยบายการแก้ไขปัญหามลพิษเฉพาะพื้นที่ โดยจะกระจายอำนาจและงบประมาณให้กับองค์กรท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการเอง
- พรรคประชาธิปัตย์ เน้นการปรับปรุงนโยบายสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ให้ดีขึ้น และมีนโยบายทางสิ่งแวดล้อมที่หลากหลายและชัดเจน มีการพิจารณาแหล่งเงินทุนรองรับไว้แล้ว
- พรรคเพื่อไทย ชูประเด็นการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในหลายๆ ด้าน และปรับปรุงโครงสร้างด้านระบบยุติธรรมทางด้านสิ่งแวดล้อม